

Johdanto: Semanttinen Kalevala –projekti 2004-2009

Prof. Eero Hyvönen

Helsinki University of Technology (TKK) and
University of Helsinki

Semantic Computing Research Group (SeCo)

<http://www.seco.tkk.fi/>

Idea syntyy 2003

- A: Semanttisen webin kautta voidaan yhdistää erityyppisiä sisältöjä ja löytää mielenkiintoisia yhteyksiä (serendipity)
- B: Kulttuurisampo-hankkeessa 2003- tutkitaan heterogeenisten aineistojen semanttista yhdistelyä
- C: Kalevala on ollut suomalaisen kulttuurien eri tahojen inspiraation lähde jo 175 vuotta
 - Maalaukset, veistokset (Gallen-Kallela ym.)
 - Musiikki (Sibelius ym.)
 - Kansanrunot ja -musiikki
- D: FinnONTO:n tutkimusongelmana oli tapahtumaperustainen sisällönkuvailu, dataintegraatio ja narratiivit
- E: Koirien Kalevala on, tehdään Insinöörien Kalevala
- A+B+C+D+E: Kalevala otettiin Kulttuurisammon tutkimusaineistoksi heti FinnONTO:n alusta 2004

Idea: Story-based View to Cultural Heritage

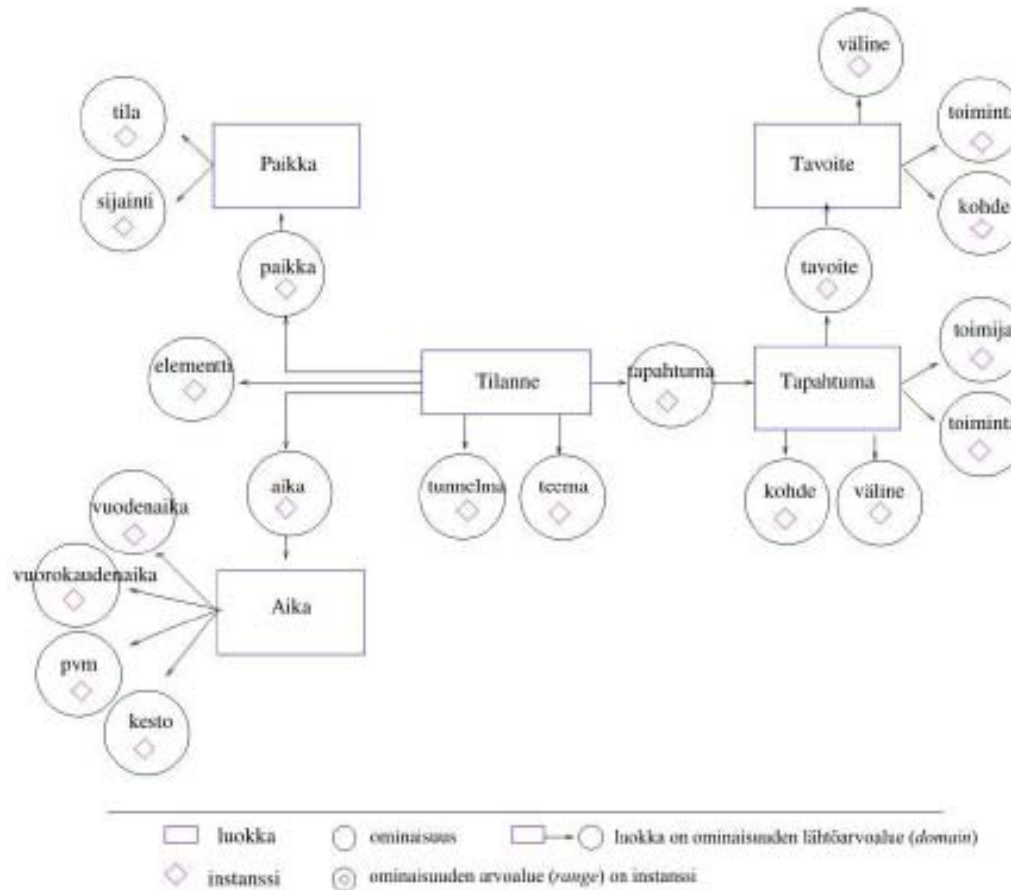
- Use narrative stories as "views" to cultural heritage
 - 1. The user reads the text annotated semantically
 - 2. The computer associated the text with semantically related contents
- A case study: accessing Finnish heritage through the Kalevala epic
 - A central source of inspiration in national Finnish art and culture
 - » Related art etc. in collections
 - Related to the traditional agrarian living in Finland
 - » Related artifacts in collections
 - Related folklore available
 - » Massive collections of folk poetry
 - » Lots of folk music online

Ensi kokeiluja 2004-2005

- Kulttuurisampo 2005 demo
 - Osana kahta Pro Gradu –työtä
 - » Miikka Junnila ja Mirva Salminen
 - Tapahtumaperustainen skeema
 - Kaksi Kullervo-runoa annotoitiin
 - » samoin joukko näihin liittyviä sisältöjä
 - MuseoSuomen hakukone ja suosittelujärjestelmä

Tilanne ontologia

Kuva 3: Tilanneontologia. Keskellä olevasta Tilanteesta riippuvat yhden tilanteen kuvailemiseen tarvittavat ominaisuudet.

(Junnila, 2006)

Seuraava kokeilu 2006-2007

- Skeemaa yksinkertaistettiin
- Käytössä YSO-ontologian ensimmäisiä versioita
- Kehitettiin Kalevala-ontologiat
 - Kalevalan paikat
 - Kalevalan toimijat
- Annotoitiin neljä runoa Excelin ja Protegen avulla
- Toimitettiin sisältöjä (mm. nykykielisiä tulkintoja)
- Sisältötyössä kansanrunouden tutkija Jouni Hyvönen SeCossa
- SKS:n Heli Kautovaara ja Lauri Harvilahti mukaan asiantuntijoina

(Hyvönen, Takala, Alm, Ruotsalo, Mäkelä, ISWC WS, 2007)

Semanttinen Kalevala valmistuu

2008-2009

- Kulttuurirahastolta saatiin apuraha
 - Kansanperinteen tutkija Tuomas Palonen palkattiin täysaikaiseen sisältötyöhön SeCoon
 - Jouni Hyvönen, SKS:n Heli Kautonen ja SKS:n Lauri Harvilahti asiantuntijoina
 - Joeli Takala kehittämään Kalevala-osasovellusta Kulttuurisampoon DI-työnä
 - Eetu Mäkelä, Jussi Kurki ym. SeColaisia tukena
- Kaikkien 50 runon yksinkertainen sisällönkuvailu valmistui 2008
- Kalevalan narratiivit (tapahtumaketjut) valmiiksi 2009
- Skeema SAHA-editori ja ONKI-palvelimet käytössä
- Runojen siltaus Suomen Kansan Vanhoihin Runoihin 2009

(Palonen, Hyvönen, Takala, Hyvönen, eLore, 2009)

Julkistus Kalevalan juhlavuosiksi 2009 ja 2010

- Ensimmäinen Kalevalan käänös tietokoneiden kielelle
 - Kalevalasta on yli 60 käänöstä ihmisten puhumille kielille
 - Nyt saatavilla ”nörtiksi” RDF/OWL-muodossa
- 2009 Uusi Kalevala 160 v
- 2010 Vanha Kalevala 175 v

Kiitokset

- Suomen Kulttuurirahasto
- FinnONTO 2.0

- Semanttisen Kalevalan kotisivu:
 - <http://www.seco.tkk.fi/applications/kulttuurisampo/kalevala>
- Tuomas Palonen, Jouni Hyvönen, Joeli Takala ja Eero Hyvönen: Semanttinen Kalevala - Kulttuurisammon taontaa. eLore, joulukuu, 2009.
http://www.elore.fi/arkisto/2_09/katsart_palonen_et_al_2_09.pdf
- Eero Hyvönen: Kulttuurisampo - suomalainen kulttuuri semanttisessa webissä. Muistiorganisaatioiden ja kansalaisten yhteisöllinen kansallinen julkaisujärjestelmä. Julkistustilaisuuden esitelmä, TKK, 25.9.2008.
<http://www.seco.tkk.fi/publications/2008/hyvonen-Kulttuurisampo-2008.pdf>